

latent in scientia Dei libera, & in decreto, ex vi penetrationis divinae essentiae, sed ex libera Dei revelatione & manifestatione, detegente praeterita & futura, quorum essentia est speculum liberum, non necessarium; cuius signum evidens est, quod aliquando minus beatus, plura futura vel existentia cognoscit, quam magis beatus.

CAPUT XIII.

De scientia infusa anima Christi.

1. Præter scientiam beatam dari in Christo scientiam infusam, id est cognoscemt res, per species à Deo infusas, & ab operatione intellectus agentis minimè pendentes, omnino certum est. Primo, quia id non leviter insinuat Apostolus, dum ait ad Coloss. 2. omnes scientiae thesauros in Christo fuisse absconditos, non essent enim in eo omnes thesauri scientiae, si ei decesset monile scientie infusa, quod in Angelis & aliis beatis reperitur. Secundo, quia ut discurreit S. Thomas hic qu. 9. art. 3. Decuit ut Verbum humanitatem assumens, eam perfectam assumeret: At si illa caruisset scientiam infusam, imperfecta fuisset: ergo eā non caruit. Major patet. Minor probatur. Omne quod est in potentia, imperfectum est, nisi reducatur ad actum: Sed anima Christi erat in potentia ad cognoscendam objecta, non solum per species à phantasmatibus abstractas, sed etiam per species à Deo infusas, sicut Angelis & anima separata à corpore cognoscunt, cùm simili esset viator & compescens: Ergo si caruisset scientiam infusam, imperfecta fuisset. Unde idem S. Doct. qu. 20. de verit. art. 3. ad 1. sic ait: *Cum Christus esset comprehensor & viator, habuit utrumque modum considerandi, unum quo Angelis conformabatur, ut sine discursu consideraret, alium quo per conversionem ad phantasmatum. Et hic art. 3. Sicut in Angelis ponitur duplex cognitionis: una scilicet matutina, per quam cognoscunt res in verbo; & alia vespertina, per quam cognoscunt res in propria natura, per species sibi inditas: ita præter scientiam divinam & increatum, est in Christo secundum eius animam scientiam beatam, quia cognoscit verbum & res in verbo; & scientiam infusa, sive indita per quam cognoscit res in propria natura per species intelligibiles humanae menti proportionatas.*

2. Potest insuper eadem veritas haec ratione suaderi: Ratione unionis hypostaticæ fuit debita Christo, titulus connaturalitatis, omnis perfectio ei possibilis, non repugnans ejus beatitudini, & fini redemptiois generis humani: At scientia infusa est Christo possibilis, & nullam repugnantiam habet cum ejus beatitudine, vel cum fine redemptionis, ut constat: Ergo Christo denegari non debet.

Addunt aliqui, in Christo deberi admitti aliquam cognitionem, quæ dirigat & regulet ejus actus meritorios, & hanc non posse esse aliam, quam scientiam infusam, cùm fides in eo non fuerit, & scientia beata non detur ad meritum, sed ad premium, imò ipsa sit tota merces. Sed de hoc infra, cùm de merito Christi.

3. Dices primò: Scientia infusa in Christo videtur otiosa & superflua, cùm ille cognoverit objecta supernaturalia, per scientiam beatam, & naturalia, per scientiam acquisitam: Ergo non videatur admittenda, quia gratia non minus abhorret à superfluo, quam natura.

Respondeo, negando Antecedens, licet enim per scientiam beatam satietur potentialitas animæ Christi in ordine ad objecta supernaturalia, quantum ad numerum scitorum, non tamen quantum ad modum sciendi & cognoscendi eadem objecta, cùm illa in verbo & extra verbum possit cognoscere, sicut Angelii, & alii beati.

4. Dices secundò: Scientia infusa, cùm sit supernaturalis, est indebita intellectu Christi creato: Ergo ejus carentia non est privativa, sed purè negativa, respectu humanitatis Christi, subindeque nullam arguit in ea imperfectionem.

Respondeo distingendo Antecedens, illudque concedendo de intellectu Christi nudè sumpto, sic enim non potest forma supernaturalis ei debetri; & negando de intellectu Christi, ut assumptio ad esse Verbi; sic enim omnis forma supernaturalis, subindeque scientia infusa, titulus connaturalitatis ei debita est, & per consequens ejus carentia est privativa, comparata ad intellectum Christi, ut assumptum à Verbo.

Ex his colligitur, duplēcē dari in intellectu Christi scientiam infusam, unam supernaturalem, per quam extra Verbum cognoscit mysteria gratiæ, & objecta supernaturalia, alteram naturalem, quæ res naturales in seipso contemplatur, per species à Deo infusas, nam, ut supra diccamus, omnis potentia receptiva animæ Christi, debuit ad actum reduci, ne imperfecta post assumptionem maneret ejus humanitas: Sed anima Christi non solum erat in potentia obedientialis ad cognoscendam objecta supernaturalia in Verbo, sed etiam extra Verbum, & ad noscendam objecta naturalia, non solum per species à phantasmatibus abstractas, sed etiam per species à Deo infusas, sicut Angelis & anima separata à corpore cognoscunt, cùm simili esset viator & compescens: Ergo si caruisset scientiam infusa, imperfecta fuisset. Unde idem S. Doct. qu. 20. de verit. art. 3. ad 1. sic ait: *Cum Christus esset comprehensor & viator, habuit utrumque modum considerandi, unum quo Angelis conformabatur, ut sine discursu consideraret, alium quo per conversionem ad phantasmatum. Et hic art. 3. Sicut in Angelis ponitur duplex cognitionis: una scilicet matutina, per quam cognoscunt res in verbo; & alia vespertina, per quam cognoscunt res in propria natura, per species sibi inditas: ita præter scientiam divinam & increatum, est in Christo secundum eius animam scientiam beatam, quia cognoscit verbum & res in verbo; & scientiam infusa, sive indita per quam cognoscit res in propria natura per species intelligibiles humanae menti proportionatas.*

5. Dico primò, Scientia infusa Christi cognoscit omnia objecta naturalia, non solum in communione, seu secundum rationes communes & genericas vel specificas, sed etiam distincte & in particulari, & secundum propriam & distinctam cuiusque individui rationem.

Probatur primò: Dignitas Christi exigit, ut scientia ei infusa attingat res perfectioni modo quo potest: Sed modus cognoscendi objecta naturalia, secundum proprias & distinctas cuiusque individui rationes, perfectionis est eo quo cognoscuntur tantum in communione, seu secundum rationes communes, genericas, vel specificas, ut de se patet: Ergo scientia infusa Christi attribui debet.

6. Probatur secundò: Angeli per scientiam infusam cognoscunt omnia objecta naturalia, non solum confusè & in communione, sed etiam distincte & in particulari, Ergo & Christus per scientiam animæ suæ inditam. Antecedens docet exp̄. S. Thomas. I. p. qu. 55. & 56. probatque ex eo quod species scientiae infusa Angelis, cùm non sint accepta ab objectis, sed causatae immediatè à Deo,

ad

ad exemplar divinae essentiae, consideratæ secundum quod habet rationem speciei intelligibilis, repræsentant clarè & distinctè, sicut essentia divina omnes res naturales, secundum proprias & individuales earum rationes. Consequentia verò probatur, tum quia scientia infusa Christi, esset inferior angelicæ, si non distincte, sicut illa, cognoscet res naturales, secundum rationes ipsius proprias, sed tantum confusè, & secundum rationes communes, ut volunt Scotus & Nominales. Tum etiam, quia species quibus utitur scientia indita animæ Christi, æquè causantur immediatè à Deo ad exemplar divinae essentiae, ac species infuse mentibus Angelorum: Ergo sicut propter hanc rationem, Angelus cognolit per scientiam infusam omnia objecta naturalia, distincte & in particulari, & secundum propriam cuiusque individui rationem, ita & Christus per scientiam sibi inditam.

7. Quæres, an Christus cognoscat omnia objecta naturalia, non solum per scientiam infusam naturalem, sed etiam per supernaturalem? Respondeo affirmativè contra Vazquem, & alios Recentiores. Ratio est, quia decuit ut non solum potentia naturalis, sed etiam obedientialis animæ Christi ad actum reduceretur, ne maneret imperfecta, ut poteret reliqua in potentia: Sed anima Christi erat in potentia obedientiali ad cognoscenda omnia objecta naturalia, per scientiam supernaturalem infusam: Ergo per illam ea cognovit. Major patet ex supra dictis. Minor probatur ex eo quod licet scientia naturalis non possit ad objecta supernaturalia ascendi, supernaturalis tamen potest ad naturalia descendere, sicut finita entitas terminare potest infinitam cognitionem, creata incrementum, & materialis intellectualem: Ergo cognitionis objectorum naturalium per scientiam infusam supernaturalem, possibilis est animæ Christi.

Addo quod, sicut anima Christi ratione unionis ad Verbum, perfectior fit natura angelica, ita perfectiore debet habere scientiam: Sed si illa non cognoscet objecta naturalia supernaturali cognitione, sed tantum naturali, ea non cognoscet perfectior, sed imperfectior modo, quam Angelis cognitionis enim naturalis, possibilis animæ Christi, sive per species infusas, sive per species acquisitas, inferior est Angelorum cognitioni: Ergo anima Christi cognoscit res naturales, supernaturali cognitione.

8. Dices primò: Debet esse proportio inter scientiam & objectum: Sed entia naturalia, cùm sint ordinis inferioris, non habent proportionem cum scientia supernaturali: Ergo sub ejus objecto non possunt contineri.

Respondeo proportionem requisitam inter scientiam & objectum materiale illius, cuiusmodi sunt res naturales, respectu scientiae inditae animæ Christi, non debere in eo consistere, quod sint ejusdem ordinis, sed quod ipsum objectum non pertinet ad ordinem superiori: unde licet scientia inferioris ordinis, non possit ad res superioris ordinis se extendere, quia ejus perfectionem superant; scientia tamen superioris ordinis, non solum ad superiora, sed etiam ad inferiora se extendit, ut constat exemplis supra adductis: unde quamvis scientia infusa supernaturalis animæ Christi, sit ordinis superioris ad objecta naturalia, potest ea attingere, sub universali quadam ratione, etiam communis ad res supernaturales, nempe sub rationeclaræ revelationis extra Verbum; per quod differt à fide, cujus revelatio est obscura, & à visione beatifica, quæ non extra Verbum, sed in Ver-

bo, seu in essentia divina clarè visa, creaturas manifestat.

9. Dices secundò: Si scientia infusa animæ Christi cognoscat objecta naturalia, non solum secundum rationes communes, sed etiam secundum propriam, & distinctam cuiusque individui rationem, quomodo tota individua, quæ ferè infinita sunt, poterit attingere, cùm ad hoc infinita ferè species requirantur, quas intellectus Christi non posset percurrere?

Respondeo, scientiam inditam Christi, illa omnia individua paucis admodum speciebus attingere, quia nimirum speciebus universalibus, ab ideis divinis exemplatis, & objecta excedentibus prædicta est, licet enim tales species non sint tam universales, ac angelicæ, non sunt tamen tam particulares, ac illæ quæ abstrahuntur à phantasmatibus; unde eadem species repræsentant clarè & distincte naturam specifican, & omnia individua ejus, quod convenit speciebus angelicis magis particularibus, ut in tractatu de Angelis declaravimus.

§. II.

Secunda excellentia scientia infusa Christi.

10. Dico secundò, Christus per scientiam infusam supernaturalem, cordium cogitationes & futura contingentia cognoscit.

Probatur: Fuit valde conveniens, ut Christi anima, utpote hypostaticè unita Verbo Divino, esset perfectissimo modo reducta in actum quod omnem potentialitatem quam habet ad cognoscendam objecta: Sed in anima Christi fuit potentia obedientialis ad cognoscendas cordium cogitationes, & futura contingentia, extra Verbum, per species à Deo infusas, in hoc enim nulla apparet repugnantia, imò potius id videtur exigere dignitas Christi, qui cùm sit caput hominum & Angelorum, judex omnium nostrorum actuum, etiam internorum, debet omnia præterita & futura, aperta & occulta cognoscere, ut omnia iudicet, puniat, vel coronet: Ergo per scientiam inditam supernaturalem illa cognoscit.

11. Confirmatur: Beati cognoscunt non solum in verbo per scientiam beatam, sed etiam extra verbum per scientiam infusam, illa omnia quæ hic in via per dona prophetæ & discretionis spirituum cognoscuntur: Sed per illa duo dona, futura contingentia, & cogitationes cordis cognoscuntur à sanctis, & Prophetis: Ergo pariter à Christo qui ab instanti sua conceptionis simul fuit viator & comprehensio, per scientiam infusam cognoscuntur.

12. Objicies primò: Quæ cognoscuntur à Christo & à beatis extra verbum per scientiam infusam, per aliquam speciem creatam à Deo inditam cognoscuntur: Sed futura contingentia non sunt cognoscibilia in seipso, per aliquam speciem creatam: Ergo non cognoscuntur à Christo per scientiam infusam. Major patet, Minor probatur. Quod non habet determinatum esse, non est repræsentabile per propriam speciem, quandoquidem repræsentatio speciei, cùm sit naturalis, non potest esse illius quod est indifferens ad essendum & non essendum: Atque futurum contingentia non habet esse determinatum, sed indifferens ad essendum & non essendum: Ergo non est repræsentabile in seipso, per aliquam speciem creatam.

Confirmatur: Si possiderat species creata futura contingentia in seipso repræsentans, vel illa esset naturalis, vel supernaturalis? Non primum, alias

aliis esset alicui creature debita, & per consequens cognitio futurorum contingentium in scipis alicui creature deberetur, quod dici nequit, cum futurorum notitia certissimum sit divinitatis argumentum, juxta illud Tertulliani in *Apolog.* cap. 2. *Ideo neum opinor testimonium divinitatis, veritas divinationis.* Nec secundum, quia plura ex objectis futuris naturalia sunt, species autem supernaturalis, supernaturale objectum exposcit: Ergo non est possibilis species creata, futura contingentia in scipis representantans.

13. Ad objectionem respondeo, concessa Majori, negando Minorem, cum enim species intelligibiles producantur ad imitationem divinæ essentiae, ut habet rationem idea & exemplaris, ac specie intelligibilis, sicut essentia Dei, ut habet adjutum decretum & determinationem voluntatis divinæ, causas secundas ad productionem futurorum contingentium determinantis, representant futura contingentia per modum speciei intelligibilis; ita species aliqua creata, potest participare hanc perfectionem, ut futura contingentia in scipis representant, dummodo illorum causa ex se indifferentes ad illorum productionem, sint per efficax divinæ voluntatis decretum determinatae. Unde ad probationem Minoris, concessa Majori, distinguo Minorem: futurum contingens, secundum se sumptum, non habet determinatum esse, concedo Minorem: ut subest efficaci & absoluто decreto voluntatis divinæ, nego Minorem, & consequentiam. Solutio patet ex dictis in tractatu de scientia Dei, ubi hanc doctrinam fuisse expendimus.

Ad confirmationem, nego Minorem pro secunda parte, & ad probationem in contrarium dico, ad specie supernaturalitatem sufficere quod objectum sit supernaturalis in ratione objecti cognoscibilis, quamvis entitatè sit naturale: licet autem plura ex futuris contingentibus, sint entitatè naturalia, omnia tamen in ratione objecti cognoscibilis, supernaturalia sunt, & quod eorum cognitio nulli creature facta, aut factibili, possit esse connaturalis; sicut enim hoc sufficit, ut illorum cognitio sit supernaturalis entitatè, ita & ut species illa representant, supernaturalis sit.

14. Objicies secundò, Ex quatuor modis, quibus futura cognosci possunt, nullus est assignabilis, quo Christi scientia indita, illa cognoverit. Futura enim vel cognoscuntur in causa proxima, & sic non potuit Christus ea per scientiam inditam certò prænoscere, quia cum causa proxima sit indifferens & indeterminata, non potest esse medium certum cognitionis eorum. Vel secundò cognoscuntur in testimonio Dei revelantis, & hoc modo cognoscere pertinet ad fidem vel prophetiam, non ad scientiam inditam, cum ejus objectum sit ens creatum, ut in se & ratione sui cognoscibile, non vero per testimonium extrinsecum, & mediante Dei revelatione. Vel tertio cognosci possunt in decreto Dei causante futuritionem ipsorum, & hic modus pertinet ad scientiam beatam, qua videt in esencia divina ea decreta libera quæ voluerit Deus revelare, vel denique in scipis immediata, id est per species ea immediatae representantes; & hic etiam modus competere nequit scientiae inditæ, quia de ratione scientiae est ut res in causa vel per causam cognoscantur.

Respondeo Christum duobus modis futura contingentia per scientiam infusam cognoscere, primò immediata, per species à Deo inditas, illa immediatae representantes, quas esse possibles, subindeque animæ Christi infusas, jam ostendimus: Si

enim per tales species non cognosceret immediatae futura contingentia, illæ essent omnino otiosæ & superflua. Secundò mediata, per speciem inditam animæ Christi, quæ directe & immediatae suam visionem beatificam representat; nam sicut per talis speciem indirecte cognoscit mysterium Trinitatis, ut infra dicimus, ita etiam cognoscit indirecte de cœlo circa res futuras, subindeque futura contingentia, quæ in illis tanquam in causa continentur. Non negamus ergo, quod Christus in decreto futura contingentia, per scientiam infusam cognoscat, modo scientifico, sed ultra illum, alium agnoscimus, quo illa cognoscit per species infusas, ea immediatae representantes.

15. Dices primum, Modus cognoscendi futura contingentia in decreto, non pertinet ad scientiam infusam, sed beatam, animæ Christi. Respondeo modum cognoscendi futura contingentia in decreto, per speciem illud directe representantem, pertinere ad scientiam beatam, modum tamen ea cognoscendi in decreto, per speciem infusam representantem directe visionem beatificam, & indirecte tantum divinum decretum, non pertinere ad scientiam beatam, sed infusam; sicut species indita, quæ directe visionem beatificam representant, & indirecte mysterium Trinitatis, ad talem scientiam pertinet, ut constabit ex infra dicendis.

16. Dices secundò, Deus non cognoscit futura contingentia immediate in scipis, ut ostendimus in tractatu de scientia Dei: Ergo nec Christus. Sed nego consequentiam & paritatem: Ratio discriminis est, quia cognitioni divinæ repugnat specificari à veritate creata, ac proinde immediatae ad illam terminari: unde omnia, sive possibilia, sive futura, in sua essentia, vel nude sumpta, vel per liberum suæ voluntatis decretum determinata, ut in causa, & medio prius cognito, contemplatur: cognitioni autem creatarum animæ Christi, sicut non repugnat specificari à creaturis, ita nec ad illas immediate terminari: unde licet in Deo non detur duplex modus cognoscendi futura contingentia, nempe in scipis immediata, & in se tanquam in causa in Christo tamen admittendus est.

17. Dices tertio, D. Thomas 1. p. qu. 14. art. 13. & alibi sapè, docet futura non posse cognosci à Deo, nisi prout sunt illi presentia in æternitate: Ergo à fortiori Christus ea non cognoscit immediatae in scipis, per species illi à Deo inditas, ea immediatae representantes.

Respondeo D. Thomam intelligendum esse de cognitione intuitiva futurorum contingentium, cum enim Deus ea non cognoscat immediatae in scipis, si ea non videret presentia in æternitate, quæ est mensura suæ cognitionis, ea non cognoscet intuitivè, sed abstractivè: non vero de cognitione certa & infallibili talium futurorum, hanc enim Deus haberet ratione decreti, si per impossibile, futura contingentia non essent illi in æternitate presentia; ut patet in futuris conditionatis, quorum conditio nunquam purifacitur, nam Deus ea certò & infallibiliter in decreto conditionato cognoscit, quamvis non sint illi presentia in æternitate, & quod nunquam erunt in tempore, defectu conditionis, quæ nunquam ponetur; ut ostendimus in tractatu de scientia Dei.

18. Ex his intelliges, animam Christi, per scientiam infusam non cognoscere futura contingentia intuitivè, sicut per scientiam beatam, quamvis per utramque ea clare & distincte cognoscat; quia mensura scientiae infusæ, nimis tempus discreturn, non coexistit rebus præteritis & futuris, sicut

æternitas,

æternitas, quæ est mensura scientiae beatæ. Idem dicendum est de cognitione futurorum contingentium, quam habet anima Christi per lumen propheticum, quia illa similiter non mensuratur æternitate, sicut visio beatifica, sed tempore discreto.

19. Quares, utrum anima Christi per scientiam infusam cognoscat omnes creaturas possibles? Ratio dubitandi est, quia anima Christi, utpote Verbo Divino hypotheticè unita, attribuenda est omnis perfectio possibilis: Sed non implicat totam possibilium collectionem extra Verbum per scientiam infusam cognosci, ut aliqui ex nostris Thomistis non improbabiliter docent: Ergo de facto ab anima Christi cognoscitur per scientiam inditam.

Nihilominus respondeo negativè, ob duplificationem. Prima est, quia inconveniens est afferre, animam Christi plura cognoscere extra Verbum per scientiam infusam, quam in Verbo per scientiam beatam; cùm scientia beatæ sit superior ad infusam, & ad illam comparetur, sicut lux matutina ad vespertinam: Sed per scientiam beatam Christus non cognoscit in Verbo omnes creaturas possibles, ut capite precedenti ostendimus: Ergo nec extra Verbum per scientiam infusam. Secunda est, quia licet anima Christi attribuenda sit omnis perfectio possibilis, quæ illius modo connaturali operandi non opponitur, non tamen ea quæ illius modum connaturalem operandi non servat: Sed talis est omnium possibilium cognitionis extra Verbum: Ergo illa anima Christi non debet attribui. Major patet, Minor probatur. Connaturalis est anima Christi, ut recipiat species in minori universalitate, quam Angelus, ut docet D. Thomas h. art. 6. Sed omnium possibilium cognitionis haberi nequit, absque specie in anima Christi recepta, qua universalior sit speciebus, mentibus Angelorum infusis: Ergo perfectio totius cognitionis possibilium, non servat connaturalis modum operandi anima Christi.

20. Ex quo patet solutio ad rationem dubitandi, nam quando dicitur, anima Christi tribuendam esse omnem perfectionem possibilis, hoc intelligendum est de perfectione possibili, secundum connaturalis modum operandi, debitum anima Christi, non vero de illa quæ modum connaturalis operandi anima Christi non servat; unde quamvis probabile sit, non implicare totam possibilium collectionem extra Verbum per scientiam infusam cognosci, nihilominus quia talis cognitionis non servat connaturalis modum operandi anima Christi, ei concedenda non est.

S. III.

Tertia excellentia scientia infusa Christi.

21. Dico tertio, Christum per scientiam inditam supernaturalis, quidditative & comprehensivè cognoscere omnia entia supernaturalia.

Prima pars probatur primò: Christus est causa effectiva vel finalis omnium donorum supernaturalium, eorum saltem, quæ redemptis hominibus tribuntur: Ergo convenientissimum est, ut ea per scientiam infusam quidditative cognoscatur. Secundò, Christus est judex omnium hominum: ad judicem vero spectat sciens cumulum gratiarum & donorum, quæ vel data sunt ad bene operandum, vel quæ debent dari in premissum; nam de meritis & de demeritis, non potest esse rectum judicium, nisi praecedit cognitio gratiarum, ex quibus constare possit, vel ingratitudo malorum, vel fidelitas & cooperatio meritorum bonorum: necesse est ergo ut

III. Pars.

Christus cognoscat gratiam habitualē & actualē, quæ est principium meriti, & lumen gloriae, atque visionem beatificam, quæ est primum meritum. Quod si hæc ei innotescant, à fortiori cognoscet etiam alia dona supernaturalia minora & imperfectiora, per scientiam infusam supernaturalē.

22. Probatur etiam secunda pars, hoc discrus: Per scientiam supernaturalis infusam, redacta fuit ad actum omnis potentia obedientialis, quæ est in anima Christi in ordine ad cognitionem eorum quæ possunt cognosci extra Verbum: Sed entia supernaturalia creata, nedum quidditative, sed etiam comprehensive extra Verbum sunt cognoscibilia: Ergo de facto cognoscuntur à Christo extra Verbum, per scientiam infusam, cognitione comprehensive, Major patet, Minor probatur. Omnis entitas finita & limitata perfectionis, potest per cognitionem finitam & limitatam comprehendendi: Sed entia supernaturalia creata, ut gratia, fides, caritas, visio beatifica, sunt finitæ & limitatae perfectionis & entitatis: Ergo possunt per cognitionem finitam & limitatam, subindeque per scientiam infusam supernaturalis, extra Verbum comprehendendi. Minor patet, Major probatur. Quod est finitæ entitatis, est etiam finitæ cognoscibilitatis, cùm cognoscibilitas passiva consequatur entitatem, & ei commensuratur: Sed quod est finitæ cognoscibilitatis, per lumen & cognitionem finitam comprehendendi potest, cùm vis cognoscitiva finita, cognoscibilitate objecti finitam ad eam posse: Ergo quod est finitæ & limitatae entitatis & perfectionis, per lumen & cognitionem finitam comprehendendi potest.

Confirmatur: Sicut Angelus comprehensive cognoscunt omnia sibi inferiora ordinis naturalis, ita summam Christi dignitatem decet comprehendere omnia inferiora naturalia & supernaturalia, non solum per visionem beatificam, sed etiam per scientiam infusam, per quam constituitur judex & doctor omnium.

23. Objicies primò contra primam partem conclusionis: Visio beatifica non potest cognosci quidditative, nisi Deus ut est in se quidditative cognoscatur: Sed Deus ut est in se non potest quidditative cognosci per scientiam infusam, sed solum per beatam: Ergo per scientiam infusam anima Christi non potest quidditative cognoscere visionem beatificam. Minor est certa, Major vero sic ostenditur. Nulla relatio potest quidditative cognosci, nisi pariter eius terminus quidditative cognoscatur: Atqui visio beatifica importat relationem transcendentalē ad Deum, ut est in se, cùm Deus, ut est in se, sit illius objectum: Ergo visio beatifica non potest cognosci quidditative, nisi Deus ut est in se quidditative, cognoscatur.

Respondeo negando Majorem, ut enim visio beatifica quidditative cognoscatur sufficit cognoscere divinam essentiam, quantum ad an est. Ad probationem in contrarium, nego similiter Majorem, falsum enim est, ad cognoscendum quidditative aliquam relationem, debere cognosci quidditative illius terminum; alias Angelus non posset naturaliter cognoscere relationem dependentiæ creature ad Deum, cùm non possit naturaliter cognoscere Deum quidditative. Quod diximus de cognitione quidditative, à fortiori dicendum est de comprehensive, ut enim actus dicens habitudinem ad aliquem terminum, comprehensive datur, non requiritur quod comprehensive talis terminus cognoscatur ut est in se, sed sufficit quod

D cognoscatur